

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในยุคปัจจุบันนี้เป็นการศึกษาที่ไร้ขอบเขต มีการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง ในกระบวนการจัดการศึกษานั้นก็เปลี่ยนไปตามยุคสมัยเพื่อให้ทันต่อโลกของเทคโนโลยี เป็นที่แน่นอนอยู่แล้วว่าคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านความพร้อมของสถานศึกษา สภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังรวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารจัดการในองค์กรที่ตนเองรับผิดชอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีการพัฒนา ดังที่ ญัฐพล ชุมวรฐายี (2545, หน้า 2) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพนั้น เป็นเรื่องที่ทำเป็นอย่างยิ่ง และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในขณะที่แผนนโยบายของรัฐบาลปี 2546 ตามโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (เอกสารหมายเลข 0001/2550, lab school บันทึกบทเรียนจากโรงเรียนดีที่อยู่ใกล้บ้าน) ได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนไว้ 3 ด้านคือ (1) ด้านทักษะความสามารถในการใช้เครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้ (2) ด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์ (3) ด้านของคุณลักษณะความเป็นไทย

ในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้ผ่านการประเมินตามโครงการโดยรับรองในวันที่ 18 กันยายน พุทธศักราช 2552 เป็นโรงเรียนในลำดับที่ 356 จาก 720 โรงเรียนที่ผ่านการรับรอง (2553, หน้า 2) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสาธารณะ อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคมตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 บ้านหนองป่าตึง ตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีเนื้อที่ทั้งหมด 98 ไร่ 1 งาน 50 ตารางวา มีผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน

37 คน จำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2554 ทั้งสิ้น 522 คน ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม นี้เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงถึงร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมด มีฐานะยากจน ครอบครัวมีรายได้น้อย ไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี นักเรียนส่วนใหญ่จะทำงานเพื่อหารายได้ควบคู่ไปกับการเรียน

จากการสัมภาษณ์ รุ่ง บัวชม (การสัมภาษณ์,2553) รองผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูนกล่าวว่า โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม เป็นโรงเรียนประจำอำเภอของอำเภอทุ่งหัวช้าง หลังจากที่ผ่านมาการประเมินโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียนมีมาตรฐานที่สูงขึ้น สามารถดูได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้ง โรงเรียน โดยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2551 อยู่ร้อยละ 3 จาก ผลการเรียนเฉลี่ยทั้งโรงเรียนในปีการศึกษา 2551 คือ 2.74 ในปีการศึกษา 2552 มีผลการเรียนเฉลี่ยทั้งโรงเรียน คือ 2.82 นักเรียนมีความสนใจในการใช้สื่อมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อคอมพิวเตอร์ แต่โรงเรียนยังขาดห้องเรียนที่ไม่สามารถรองรับสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยได้มากกว่านี้

สำหรับการสัมภาษณ์ วรวิทย์ ใจบุญ (การสัมภาษณ์,2553) หัวหน้างานฝ่ายปกครองและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น เริ่มจากการแต่งกายมาโรงเรียน มีความเรียบร้อย มีจิตใจที่เป็นสาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายกย่องชมเชยเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมเนื่องในโอกาสต่างๆอย่างมีความสุข

ในปีพุทธศักราช 2554 ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งโรงเรียนในปีการศึกษา 2553 (2554, หน้า 3) ของนักเรียนทั้งโรงเรียนมีค่าเท่า 2.70 ซึ่งลดลงจากปีการศึกษา 2552 อยู่ร้อยละ 4 ตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม(2553, หน้า 2) ได้มุ่งเน้นถึงเรื่องของลักษณะความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย การมีจิตสาธารณะ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคมมีผลการเรียนเฉลี่ยลดลงทั้งที่เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์การเรียนมีความทันสมัย ทันสมัย จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่า การจัดการด้านคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ได้ตอบสนองมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาและติดตามผลของการจัดการคุณภาพของผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ได้ทราบว่าเป้าหมายของคุณภาพผู้เรียนทั้ง 3 ด้านนี้ ด้านใดเป็นด้านที่เด่น ด้านใดเป็นด้านที่ต้องควรปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

2. เพื่อศึกษาผลการจัดการด้านคุณภาพของผู้เรียน ตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการคุณภาพของผู้เรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลการประเมินการจัดการด้านคุณภาพของผู้เรียนตามโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งอำเภอในฝันของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2554 ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลการประเมินการจัดการคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนปีการศึกษา 2554 ตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการคุณภาพผู้เรียนโดยภาพรวมประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และด้านปรับปรุงพัฒนาส่วนคุณภาพของการจัดการตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย ด้านทักษะการใช้เครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้ ด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และด้านคุณลักษณะความเป็นไทย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 37 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 9 คน นักเรียนโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 522 คน รวมทั้งสิ้น 570 คน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษานี้เป็นการประเมินผลการจัดการด้านคุณภาพของผู้เรียนตามโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งอำเภอในฝันของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2554 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งมีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. กระบวนการจัดการคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม หมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการตามระบบคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำแผน นโยบายใน การจัดการคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม

1.2 การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการศึกษาได้แก่ การจัดสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน

1.3 การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล หมายถึง ขั้นตอนของการดำเนินงาน การจัดการคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้ ได้แก่ การนิเทศกำกับ การติดตามผลของคุณภาพผู้เรียนของนักเรียน

1.4 การรายงานผลและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำรายงาน ผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ปัญหา แนวทางแก้ไขเพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. คุณภาพของการจัดการโครงการและคุณภาพผู้เรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียน ในฝัน ได้แก่

2.1 ด้านทักษะความสามารถในการใช้เครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถในการใช้ เครื่อง Computer มี E-mail Address และมีความสามารถสืบค้นข้อมูล สื่อสารผ่านระบบ ICT และ เรียนรู้ผ่านระบบ E-learning ความสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อหาวิธีการ แก้ปัญหาหรือหาคำตอบได้

2.2 ด้านความสามารถในการคิด –วิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการตอบ คำถามอย่างมีเหตุผล มีข้อมูล มีหลักฐาน ประกอบเหตุผล สามารถแสดงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ หลากหลาย สามารถสรุปผลการปฏิบัติหรือการทดลองได้ สามารถนำเสนอผลงานที่สะท้อนถึง การปฏิบัติจริงหรือมีแนวคิดที่จะมีการพัฒนาเพื่อต่อยอด

2.3 ด้านคุณลักษณะความเป็นไทย หมายถึง การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะ ความเป็นไทยได้แก่ การขี้มโหฬาร การทักทาย การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กับกาลเทศะ มีลักษณะการตอบคำถามสะท้อนให้เห็นถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การแต่งกาย สะอาด เหมาะสม และร่วมกิจกรรมที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปประกอบปรับปรุงและพัฒนาตามแผนการดำเนินงาน ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคมตาม โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันให้มีคุณภาพที่ยั่งยืน ต่อไป